

Іван Гавриляк

Перші рядки Книги Буття свідчать про Господа як Творця світу. Шостого дня Він створює людину, яка кардинально відрізняється від решти творінь, бо є його вінцем. Отець Церкви Іван Дамаскин навчає, що Господь створив людину, «щоб вона була немовби царем і начальником всієї землі і того, що на ній, Бог приготував для неї немовби палац, де, мешкаючи, вона провадила б блаженне і солодке життя».

Ідеться про оселення людини в Едемському саду. Згадане блаженне життя не є для неї бездіяльністю. Людина має конкретне завдання – порати та доглядати сад (пор. Бут 2,15). А солодке життя – у спілкуванні з Господом та виконанні Його волі. «Будьте плідні й множтеся і наповняйте землю та підпорядкуйте її собі; пануйте над рибою морською, птаством небесним і над усяким звіром, що рухається по землі» (Бут 1,28). Ось перша заповідь, дана людству. Вона вказує на велику гідність людини бути «царем» творіння. Господь віддає творіння в руки людини. Її Він покликає бути співтворцем світу. Але невже Бог є безпомічним і потребує допомоги людини? Зовсім ні. Факт Його всемогутності беззаперечний. Причина – в любові Бога до людини. Через це Творець світу покликає людину стати господом творіння.

Людина – Боже творіння та одночасно співтворець. Сама людина не здатна привести щось до життя. Господь дає буття усьому існуючому. Люди ж завдяки своїм здібностям можуть лише змінювати, упорядковувати те, що існує. Отож людину можна назвати творінням, яке творить, тобто довершує. «Поратися на землі – означає земні дари, які Бог нам дав, підносити на вищий рівень, щоб подарувати їх назад Богові або нашим ближнім, тим, кого ми любимо, або, зрештою використовувати для себе на благо якихось вищих потреб, які має кожна людина». Отож праця не є чимось чужим для людини. Вона не є прокляттям за гріхи, а запрошенням бути співробітником Творця. Людина, яка працює, є собою, бо сповнює покликання, співтворить, реалізує подобу й образ Божу, якими наділена. Бог завжди дає необхідне, але не у готовому вигляді. Людині теж треба докласти зусиль. Адже Він не нянька, яка має виконувати все замість нас. Ми ж не

бездарне створіння. Навпаки, ми наділені розумом, свободою, різними талантами тощо, а тому покликані прагнути, винаходити, активно діяти й творити.

Не слід нарікати, що світ поганий. Варто відкласти й зухвале звинувачення в цьому Бога. Усе в наших руках. Господь заповів творити. Розвивай та вдосконалюй себе, твори мистецтво, пиши гарну музику, досліджуй закони фізики, морські глибини, космос; створи сім'ю, давай дітям належне християнське виховання; твори суспільство, дбай про землю, екологію, економіку тощо. Одним словом, пануй і твори. Ти ж цар. Згадай про свою гідність.

Але в ніякому разі не руйнуй. Не можна завдавати шкоди творінню. Ми поставлені, щоб панувати над ним, проте це «не означає свавільного підпорядкування собі докільця та експлуатації його». Іншими словами, не слід поводитися з творінням, як заманеться. За словами Св. Івана Дамаскина, людина створена «царем над тим, що на землі, [але] підвладним Царю Всевишньому». Лише у діалозі з Богом людина пізнає істину про себе, свою гідність та покликання. Проте людина не є всезнаючою. Вона не до кінця знає, як поводитися із творінням. Тому їй варто зажди «радитися» та узгоджувати свої дії з Божим задумом. «Людина може відповідально панувати у світі лише тоді, коли слухає Бога та дотримується встановленого Ним порядку і визначеної Ним мети».

Стан світу залежить від того, ким людина бачить себе та в якому світі хоче жити. Якщо вважає себе царем, то відповідно й поводитьсь – мудро панує. Справжній цар прагне, щоб його царство було найкращим. Тому він аж ніяк не може бути руйнівником. Виберімо в собі людину-царя та живімо за цією гідністю.

Іван ГАВРИЛЯК, Перша заповідь Біблії // СЛОВО № 2 (74)